

Slečna Bc. Pavčina Plevná navázala na svou bakalářskou práci „Smírčí kříže na Chebsku“ (2015), přičemž její práce diplomová (magisterská) je jejím dalším rozvinutím, navíc s důležitým edukačně-didaktickým appendixem. Kolegyně Plevná, jež sama pochází z Chebska, mohla především pokračovat v dlouholeté tradici zkoumání tzv. smírčích křížů na historickém Chebsku (a Ašsku), jemuž se věnuje Společnost pro výzkum kamenných křížů při Muzeu Aš a která spravuje i tzv. Centrální evidenci kamenných křížů v České republice.

Ačkoliv se v „Úvodu“ poněkud „bulvárně“ hovoří o tom, že s oněmi kamennými artefakty jsou spojena „hrůzostrašná tajemství“ (s. 5), a vlastní historicko-pedagogická motivace je uvozena řečnickou otázkou, „proč by učitel měl dát přednost zručnosti Jacka Rozparovače ve Velké Británii či dalším historickým fenoménům zahraniční kriminality, když může vyložit regionální krvavou událost“ (s. 5–6), máme před sebou seriózní odbornou práci.

Přesto mi v ní chybí zevrubnější shrnutí dosavadního bádání o smírčích křížích v České republice – například obecně známá aplikace biblio.hiu.cas.cz, provozovaná Historickým ústavem AV ČR, nabízí ke dni 29. 5. 2017 na dotaz „smírčí kříž“ desítky bibliografických položek. Není proto na místě konstatování, že „vyjma výše uvedené literatury se problematice věnuje zatím málo publikací“ (s. 72). Hned na začátku diplomové práce jsou bez dalšího rozboru evidovány dvě dochované smírčí smlouvy z území dnešního Karlovarského kraje, totiž z Chebu a Ostrova. Je škoda, že se studentka spokojila pouze s vývody starší studie Stanislava Burachoviče, neboť zejména k aktérům chebské smírčí smlouvy (kříž u Steinu, s. 17–18, 40) by jistě bylo možné, a to díky bohatosti fondů Státního okresního archivu v Chebu, podniknout řadu prosopografických sond osvětlujících kontext oněch událostí (a tak se vedle odborné literatury seznámit i s archivním materiálem).

Jazykově rušivě působí spojení jako „region Cheb“ (v názvu 3. kapitoly, s. 18), nebo časté spojení „chebský region“, jakoby adekvátní pojem Chebsko (jehož historickou částí bylo i Ašsko) nebyl z jakýchsi neuvedených důvodů vhodný. Ostatně – v práci též chybí explicitní vymezení pojmu „chebský region“, byť z kontextu vyplývá, že je tímto označením míněno správní území okresu Cheb, ustaveného roku 1960, který se od roku 2003 člení na správní obvody Cheb a Aš. Rozumím ovšem tomu, že bylo třeba odlišit název práce diplomové od bakalářské, pojmenované „Smírčí kříže na Chebsku“.

Stěžejní částí diplomové práce je pak zevrubný katalog všech kamenných („smírčích“) křížů z Chebska, který sumarizuje a doplňuje dosavadní bádání o těchto pozoruhodných krajinných artefaktech této oblasti. Ovšem příliš časté odkazy na vlastní, o dva roky starší bakalářskou práci nepovažuji v mnoha případech za šťastné – zvláště tehdy, když jde o běžné informace k dějinám jednotlivých lokalit (namátkou je takto na s. 34 při zmínce o uplatňování tzv. norimberského práva v Chebu v poznámce odkazováno na bakalářskou práci, ačkoliv ta má k tématu na uváděné s. 12 rovněž jedinou vágní větu, navíc opřenou nikoliv o citaci adekvátní odborné literatury, nýbrž jen zprostředkovaně vychází z jiného článku o tzv. smírčích křížích). V tomto ohledu, neboť práce diplomová je vlastně rozšířením bakalářské, měla být určitě věnována větší pozornost bibliografickým rešerším a hlubší reflexi fenoménu smírčích křížů. Dobrým vodítkem k tomu mohlo být například seznámení se s rozsáhlou badatelskou produkcí v sousedním Německu (inspirací by mohl být časopis „Steinkreuzforschung“ vycházející v bavorské Řezně), nebo třeba Švýcarsku (časopis „Forschungen zur Rechtsarchäologie und Rechtliche Volkskunde“ vycházející v Curychu).

Samotná kapitola „Literatura a metodologická průprava“ (s. 68–72) měla být zařazena na začátek práce, jak je to obvyklé, nikoliv na závěr (podobně kapitola „Společnost pro výzkum kamenných křížů“ měla být zakomponována buď v úvodu, nebo zařazena sice na závěr, ovšem jako zvláštní exkurs). Zkratka: struktura diplomové práce měla být dle mého názoru věnována větší pozornost. Také kapitola označená jako „Závěr“ (s. 78–80) je koncipována poněkud neústrojně. Neskrývá se za ní pouze klasické shrnutí analyzované problematiky a konstatování dosažených cílů; obsahuje totiž i celou jednu stranu (!) věnovanou obdobné práci badatele Zdeňka Procházky, která by spíše náležela do kapitoly shrnující dosavadní bádání.

Dokumentační bohatost práce vychází mimo jiné z vlastního intenzivního průzkumu přímo v terénu, přičemž je jasné, že její hlavní intencí nebylo uchopení shromážděného materiálu jakožto problému právní historie či dějin kriminalistiky a zbožnosti, ale nejspíše jeho využití jakožto originálního pedagogického nástroje ve školách zvoleného regionu. Navržené didaktické hry a listy považuji za skvělé, jejich kvalitu a nápaditost nemůže, jak doufám, zastínit ani „kompetenční“ žargon RVP, za který ovšem autorka nemůže, neboť je samozřejmě nucena k užívání formulací petrifikovaných pedagogickými experty.

Práce je psána srozumitelnou a kultivovanou češtinou bez gramatických chyb (soustavně je však užíváno zkratky „Doc.“ místo správného „doc.“, jak doporučuje Ústav pro jazyk český AV ČR – tento jazykový nešvar je ovšem na ZČU běžný, zde se však samozřejmě jedná o marginálii).

Ačkoliv jsem se ve svém oponentském posudku vyjádřil v mnoha ohledech kriticky, byl bych rád, aby to bylo vnímáno především jakožto inspirace pro další případné bádání. Vždyť téma i jeho využití pro pedagogické účely bylo zvoleno a zpracováno s velkým zaujetím. Diplomovou práci slečny Bc. Pavlínny Plevné považuji za velice zdařilou a navrhuji, aby byla hodnocena jako „velmi dobrá“.

doc. PhDr. Petr Hlaváček, Ph.D.
Collegium Europaeum FF UK & FLÚ AV ČR / KHI FPE ZČU

V Praze dne 29. května 2017